

”Är jag tjock hörni?”

En studie om kommunikationen på ett pro-ana forum

Sara Nilsson

Socialhögskolan vid Lunds universitet
Vt-10

Handledare:
Eva-Malin Antoniusson

Abstract

Author: Sara Nilsson

Title: "Am I fat, you guys?" Communication on an online pro-ana forum

Supervisor: Eva-Malin Antoniusson

Assessor: Norma Montesino

The purpose of this study was to examine the way of communication and sense of community on an online extreme virtual community called pro-ana. The pro-ana community consists of like-minded people who see Anorexia Nervosa as a choice of lifestyle and not a disease. Through qualitative observations of threads of discussion the communication on a Swedish pro-ana forum has been the focus of the study. The theoretical perspective used was mainly communication-theory, including computer-mediated communication, but also theories about community and the specific terminology of a group has played part in the analysis. The conclusions show that text-based communication as used on the forum can be more affectionate and relaxed than face-to-face communication. The anonymity that the Internet offers leads to that people can be their true selves without being judged by their social standards. Even though the communication is more free on the forum many members request other types of communication than that one available. By interacting with people of the same view of Anorexia Nervosa they form a community or a so called in-group. The group-identity grows stronger by using terms that are unique for the community and makes it easier to see who is serious about maintaining their eating disorder and who is not.

Keywords: Pro-ana, virtual community, communication, computer-mediated communication, terminology

I was full of pain and I wanted to talk to someone about it. I couldn't talk to my friends or family (god forbid they perceive me as a human instead of the super human I was trying to become) so I turned to the girls who could help me in my quest for perfection. I registered for a board.

(Utdrag ur "We need a place to belong" i Uca 2004 s. 60)

Innehåll

Abstract	1
1. Inledning.....	5
1.1 Problemformulering.....	6
1.3 Syfte och frågeställningar	7
1.4 Vad är pro-ana?.....	7
1.5 Virtuellt gemenskap.....	8
1.6 Kommunikation	9
2. Tidigare forskning	9
2.1 Konsekvenser av Internet	9
2.2 Olika aspekter på virtuella gemenskaper	11
2.2.1 Virtuella gemenskaper och socialt kapital.....	11
2.2.2 Virtuella gemenskaper och information	12
3. Metod	12
3.1 Metodval.....	12
3.2 Urval och avgränsning.....	13
3.3 Metodens förtjänster	14
3.4 Begränsningar och tillförlitlighet.....	14
3.5 Tillvägagångssätt	15
3.6 Etiska överväganden.....	16
3.7 Förförståelse	17
4. Teori	18
4.1 Kommunikationens funktioner	18
4.2 Process- och semiotikskolan.....	19
4.3 Shannon och Weavers modell	19
4.4 Kommunikation på Internet.....	20
4.3.1 Synkrona och asynkrona medier.....	21
4.4 Gemenskap och gemensamt språk.....	22
5. Analys och resultat.....	23
5.1 En rundtur på ett svenskt pro-ana-forum	23

5.2 Nu eller sen? Ett asynkront medium.....	24
5.3 Strävan efter det synkrona eller verkliga mötet.....	25
5.4 Ett kroppslöst medium?	28
5.5 Information	32
5.6 ”Vi är ju trots allt lika, eller hur?”	34
5.7 Thinspiration - En bild säger mer än tusen ord.....	36
6. Avslutande diskussion.....	38
7. Källförteckning.....	41

1. Inledning

Vart vänder man sig om man har ett problem som man helst vill hålla hemligt för att inte verka konstig eller för att ingen förstår?

Maria: Mamma tvingar upp mig på vågen nästan varje dag och säger att hon inte tänker sluta förrän jag väger över 50. Någon som har tips på vad jag ska göra för att få henne att ge upp? Det gick ok när jag vägde runt 49, då var det bara att hinka vatten, men väger 47 nu och det är lite svårt att dricka 3 liter vatten... Mynt i BH:n och så har jag redan. Känner mig smått desperat

Maria loggade in på ett Internet-forum där ingen vet hennes riktiga identitet, men känner väl till hennes frustration över problemet.

Internet har under det senaste decenniet blivit en kraftfull form av massmedia (Bardone-Cone 2007). De ungdomar som började högstadiet läsåret 2007 är den äldsta generation svenskar som inte vet hur det är att leva i ett samhälle utan Internet (Daneback & Månsson 2008). De är födda rakt in i det informationssamhälle där det man vill ha finns enbart ett knapptryck eller en Googlesökning bort. Användandet är utbrett bland landets unga; 80 % av befolkningen som är mellan 16-24 år använder Internet dagligen (ibid.). Aktiviteter som finns tillgängliga på nätet varierar från informationssökning till skolarbeten till social interaktion. Det finns egentligen inga gränser.

För ungdomar betyder Internet bland annat ett sätt att umgås utan föräldrarnas övervakning. Södergård (2007) drar paralleller mellan ungdomarnas internetanvändning och fritidsgårdar där ungdomarna får sin egen fristad från de vuxna och kan använda ett eget språk och beteendeformer.

Internet har blivit kritiserat för att vara en ”anti-social teknologi”, men frågan är om kritikerna inte får vika sig. Var annars kan du umgås med folk från hela landet, hela kontinenten eller till och med hela världen på en och samma gång? Internet öppnar upp möjligheten att träffa människor man inte skulle träffat annars och kommunicera med massorna. En internetuppkoppling möjliggör även att hitta

likasinnade. Kommer man ifrån en liten stad kan det vara svårt att hitta någon som brinner för franska filmer, modellbyggande eller programmering, nu är det möjligt att hitta dessa personer. De flesta intressen finns representerade någonstans på nätet, hur udda det än må vara.

För att hitta likasinnade behöver man ändå en mötesplats av någon form; diskussionsforum, community, bloggar, chattrum är exempel på några sorters platser där man kan hitta någon att dela med sig av sitt intresse. Några som har funnit varandra över internet och skapat det till sin arena är anhängare till pro-ana (från eng. pro anorexia). Fenomenet pro-ana kommer från USA och det medlemmarna på de här sidorna har gemensamt är att de ser anorexia som något positivt och eftersträvansvärt. De ser det snarare som en livsstil än en sjukdom. I den västerländska kulturen är anorexia vanligtvis något skambelagt då det sticker ut från samhällets normer om vad som är hälsosamt. Anonymiteten på internet blir en trygghet och man kan känna sig fri att säga vad man tycker utan att någon tittar snett på en. På sidorna interagerar de med varandra, sprider information och får en tillhörighet.

1.1 Problemformulering

Internet är en stor del av människans vardag idag därför är det viktigt att veta vad det innebär. Vilka sätt det finns att kommunicera och interagera med andra människor utan att behöva mötas är viktigt att känna till som till exempel socialarbetare då det ger en djupare förståelse för hur människor fungerar i fler sammanhang än det vanliga ansikte-mot-ansikte. I och med att den yngre generationen har växt upp med Internet och allt vad det innebär kan det uppstå en generationskonflikt där den äldre generationen inte förstår varken terminologin som förekommer inom Internetvärlden eller vikten av de vänskaper man skaffar på till exempel ett forum. Med uppsatsen vill jag bidra till en ökad förståelse för både språkbruk och känsla av gemenskap som finns på Internet.

Valet att undersöka ett pro-ana forum grundas på att visa interaktionen kring ett ämne som vanligtvis räknas som en svår psykisk sjukdom. Tjejer som lider av anorexia kan räknas som en utsatt grupp som möter svårigheter i samhället på grund av normer för vad som är normalt. På forumet får de en tillhörighet och social acceptans där sjukdomsbegreppet döljs under lovropen för det smala idealet. För utomstående blir det en svår gemenskap att förstå och problematisk då den

anorektiska livsstilen vidmakthålls istället för att behandlas som annars är det brukliga. Genom att undersöka ett pro-ana forum kommer jag att nyansera begreppet gemenskap som inom socialt arbete, men även i vardagssamtal, beskrivs som något positivt.

1.3 Syfte och frågeställningar

Uppsatsens syfte är att med hjälp av kommunikationsteorier undersöka hur kommunikationen ser ut samt hur gemenskapen bildas på ett svenskt pro-ana forum.

- Hur ser kommunikationen ut på en pro-ana sida?
- Vilka budskap framförs och med vilka medel (t. ex text, bilder, språk)?
- Vad är det för gemenskap som byggs upp på ett pro-ana forum?

1.4 Vad är pro-ana?

Pro-ana står för pro anorexia och är benämningen på den webbaserade rörelsen som hänger sig till att förespråka fördelarna med att leva ett anorektiskt liv samt hur man vidmakthåller ett sådant. Det tunna idealet är i fokus och de flesta sidorna har ett liknande innehåll (Norris et al 2006; Riley et al 2009). Det är vanligt att det finns en varning för innehållet på den aktuella sidan, en så kallad disclaimer, som uppmanar folk utan ätstörningar att lämna sidan omgående. Sidornas främsta funktion är att fungera som stöd och gemenskapsbildande med andra som har ätstörningar¹ där man kan komma åt information om sjukdomen samt knyta kontakter. Informationen brukar kallas för tips och tricks och det brukar handla om hur man döljer sin anorexi för omgivningen, vilka dieter som funkar, hur man räknar kalorier, hur man lättast spyr etc. På sidorna har man ett speciellt språk som gör det möjligt att uttrycka sig så att likasinnade förstår men gör det svårare för utomstående att förstå (Uca 2004). Ana är en förkortning av anorexia på de här sidorna, liksom mia är förkortning för bulimia. Dessutom agerar förkortningarna som egennamn åt förkroppsligandet av sjukdomen (Uca 2004; Riley et al 2009). Ett annat vanligt förekommande inslag på sidorna och ytterligare bevis på den egna terminologin är ”thinspiration”. Det är sådant som inspirerar till tunnhet. Vanlig form av thinspiration är bilder på magra supermodeller som då ska verka triggan-

¹ Ätstörning är ett samlingsnamn för anorexia nervosa samt de urskiljda syndromen bulimia nervosa och ätstörning utan närmare specifikation (UNS). Anorexia innebär avsiktlig självsvalt som ger sig uttryck genom en vägran att hålla kroppsvikten på eller över normalgränsen för ålder och längd, en intensiv rädsla för viktuppgång, störd kroppsupplevelse, minskat matintag med undvikande av fet mat ofta i kombination av överdriven träning, självframkallade kräkningar och användande av laxermedel (Björck 2006, Eriksson & Carlsson 2001, Malson 1998).

de att eftersträva en sådan kropp. Det finns också negativ thinspiration som då kan vara bilder på fettrik mat eller bakverk eller en historia om någon som dött av sin ätstörning som ska uppmana till kontroll över sin situation (Uca 2004). På pro-ana-sidorna kan man hitta de som ser på anorexia som en sjukdom och de som betraktar det mer som ett val och livsstil (Norris et al 2006; Riley et al 2009), det finns dock ingen enad syn och man hittar ofta båda synsätten representerade på en och samma sida. Gemensamt för dem är att oavsett synsätt så förespråkar de hur man vidmakthåller ett anorektiskt liv (Riley et al 2009).

1.5 Virtuellt gemenskap

Begreppet virtuellt gemenskap är den svenska översättningen av det engelska uttrycket *virtual community*. På engelska har ordet *community* en dubbel betydelse, varav den ena är gemenskap och den andra är lokalsamhälle. Den sistnämnda betydelsen försvinner i den svenska översättningen samtidigt som det ifrågasätts om lokalsamhälle kan ha en elektronisk motsvarighet till det verkliga geografiska samhället (Södergård 2007).

När det gäller definitionen av virtuellt gemenskap refererar både Södergård (2007:64) och Croon & Ågren (1998) till Rheingolds definition:

Virtual communities are social aggregations that emerge from the Net when enough people carry on those public discussions long enough, with sufficient human feeling, to form webs of personal relationships in cyberspace.

Definitionen visar på att det finns en känslomässig aspekt där de personliga relationerna med värme och medkänsla, men även en kommunikativ aspekt där de allmänna diskussionerna där öppenhet råder står i centrum för vad en virtuellt gemenskap innebär (Croon & Ågren 1998; Södergård 2007:64).

Blanchard & Horan (2000) gör skillnad på två olika sorters virtuella gemenskaper. Den ena baseras på mer fysiska samhällen där internet utgör ett informationssystem för dess medborgare. Det man har gemensamt är en geografisk plats. Den andra typen av virtuellt gemenskap, och den typ av gemenskap som kommer vara central i den här uppsatsen, bygger inte på att man befinner sig på samma plats

geografiskt utan baseras på ett gemensamt intresse. De här gemenskaperna fungerar genom diskussionsforum eller e-postlistor. Medlemmarna behöver inte mötas rent fysiskt och interaktionen kan vara begränsad till enbart det gemensamma intresset.

1. 6 Kommunikation

Kommunikation är ett begrepp som är svårt att definiera på ett tillfredställande sätt (Fiske 2007). Det beror på den breda användningen som innefattar flera olika företeelser som järnvägar, transport, TV samt att handla om att samtala med varandra och sprida information (Nilsson & Waldemarson 2007; Fiske 2007). Fokus i den här studien kommer att handla om mellanmänsklig kommunikation.

Ordet kommunikation kommer ifrån det latinska *communicare* som bäst översätts med ”att göra något gemensamt för flera”. Det kan i sin tur brytas ner i ordet *communis* som betyder ”gemenskap” och hittas i ord som kommunism och kommun. Det speglar att kommunikation är något som sker mellan flera människor (Jansson 2009).

Kommunikation är det äldsta, vanligaste och viktigaste mänskliga beteendet (Hård af Segerstad 2002). Den vanligaste formen av kommunikation är ett samspel mellan två eller flera personer (ibid.), men då vi ständigt för en inre dialog med oss själva kan man säga att mer eller mindre all vår vakna tid går åt till någon form av kommunikation (Nilsson & Waldemarson 2007).

2. Tidigare forskning

Utgångspunkten för avsnittet om tidigare forskning är Internet och konsekvenser av interaktionen mellan människor genom detta textbaserade medium. En annan central punkt är olika aspekter om virtuella gemenskaper som bringar ljus över denna form av gemenskap ytterligare än vad som framkom i det inledande kapitlet.

2.1 Konsekvenser av Internet

Vaughan Bell är psykolog med forskaranställning vid universitetet i Medellín i Colombia samt en klinisk anställning på stadens universitetssjukhus. Bell är också gästforskare vid institutionen för psykiatri på King's College London. År 2007 skrev han en artikel som heter ”Online information, extreme communities and

internet therapy: Is the internet good for our mental health?”. I artikeln undersöker han hur Internet kan påverka vår mentala hälsa.

Internet är under ständig förändring och något som har växt fram under senare tid är så kallade extrema ”communities” eller sociala nätverk. Till de här nätverken kan man räkna pro-ana-sidorna, men det finns även nätverk för dem med suicid-tankar eller en vilja att amputera kroppsdelar (Bell 2007). Internet gör det möjligt att hitta likasinnade oavsett hur konstigt eller socialt oacceptabelt beteende det gäller. Bell (2007) berättar om ett exempel där en medelålders man amputerade båda sina ben efter en livslång längtan efter att ha kommit i kontakt med människor som tänkte likadant. Mannen menar på att diskussionsgruppen på Internet var avgörande då den ökade hans motivation och bidrogit med information om metoder. Självordspakter formas även på Internet vilket leder till oro för att passiva individer mer sannolikt tar sitt liv på grund av gruppåverkan och tillgängligheten av information om effektiva metoder (ibid). Anledningen till att sådana nätverk kan växa sig starka kan bero på den visuella anonymiteten som Internet erbjuder. Bell (2007) pekar på forskning som visar att textbaserad kommunikation upplevs som mer tillgiven, mer socialt orienterad och mer avslappnad än kommunikation mellan ansikte-till-ansikte. Gruppidentiteten stärks genom att fler ansluter till vad som annars definieras som socialt oacceptabelt beteende.

Anna Bardone-Cone är forskarassistent på institutionen för psykologi på University of Missouri. Hon bedriver forskning om bland annat orsakssamband vid bulimia nervosa där fokus ligger på perfektionism och stress samt att hon har undersökt sociokulturella faktorer relation till kroppsbild vid en ätstörning. Bardone-Cone gjorde 2007 en studie tillsammans med Kamila Cass, fil.mag. på samma universitet. Studien handlade om vilka effekter visningar av pro-ana-sidor kan ha. Pro-ana visar upp ett orealistiskt smalt ideal som kan tänkas påverka kvinnors kroppskänsla negativt. Det finns ett samband mellan mediaexponering och missnöje med sin kropp samt ätstörningar. Tonårsflickor som regelbundet läser modemagasin rapporteras ha en större vilja att gå ner i vikt än dem som inte läser sådana magasin. Det verkar också som att det finns ett samband mellan exponering av ett smalhetsideal och negativa affekter som depression, skam och skuld. Det är sådan exponering som äger rum på pro-ana-sidor där man har en positiv och uppmuntrande attityd gentemot ätstörningar. Studien har undersökt hur expo-

nering av olika sorters internetsidor påverkar kvinnor som studerar vid universitet. Gruppen kvinnor delades in i tre grupper där den ena fick orientera sig på en pro-ana-sida, den andra riktade in sig på mode för kvinnor med modeller med genomsnittsmått och den tredje fick titta på heminredning. Slutsatsen blev att efter enbart en visning uppvisade kvinnorna som tittat på pro-ana-sidor sämre resultat på allt än de två andra grupperna. De upplevde en lägre självkänsla, negativa affekter, de kände sig tyngre än innan och menade på att de var mer benägna att ägna sig åt fysisk aktivitet samt tänka på sin vikt inom den närmsta framtiden än de andra (Bardone-Cone 2007).

2.2 Olika aspekter på virtuella gemenskaper

Forskningen om virtuella gemenskaper är relativt stor. Man har studerat specifika gemenskaper (exempelvis Pia Södergård (2007) som skrev en avhandling i statsvetenskap vid Åbo Akademi där hon undersökt vad ungdomar använder den svenska ungdomssajten Lunarstorm till egentligen) men det har även hållits en allmännare diskussion över fenomenet där möten via datormedierad kommunikation och Internets kultur och historia varit i fokus menar Croon & Ågren (1998) som bedrivit forskning kring virtuella gemenskaper .

2.2.1 Virtuella gemenskaper och socialt kapital

Anita Blanchard & Tom Horan skrev tillsammans en artikel som hette ”Virtual Communities and Social Capital” (2000) vid Claremont Graduate University. Blanchards område är psykologi med inriktning på känslan av gemenskap samt virtuella gemenskaper och Horans forskning handlar om hur teknologi kan användas för att rädda liv. I artikeln undersöker de hur virtuella gemenskaper kan tänkas påverka socialt kapital. Med socialt kapital fokuserar de främst på nätverk, normer och förtroende men även fritid samt civilt engagemang tas upp. Forskning har visat på att medborgardeltagande och civilt engagemang har minskat. En bidragande faktor sägs vara TV:n som har passiviserat människan. Blanchard & Horan menar dock att datorn och virtuella gemenskaper kan kompensera för minskningen av socialt kapital i samhället. Datorn passiverar inte människan på samma sätt och om den används för att kommunicera med andra kan det vara positivt för sitt sociala kapital. Däremot blir ens nätverk inte lika tätt som det varit då de man umgås med via nätet är utspridda på ett större område än innan.

2.2.2 Virtuella gemenskaper och information

Internet har blivit det mest framgångsrika medium när det gäller informationsdistribution och kommunikationsmöjligheter (Burnett 2000). Gary Burnett är forskarassistent vid School of Information Studies at Florida State University där hans forskning kretsar runt virtuella gemenskaper som textbaserad informationsmiljöer samt skapandet och vidmakthållandet av sociala normer i sådana gemenskaper. Vanligaste sättet att söka information kan vara genom någon av alla de sökmotorer som finns, men Burnett menar att information bland annat sprids genom social interaktion. De virtuella gemenskaperna blir på så sätt inte enbart ett ställe för socialisering. Eftersom medlemmarna delar ett gemensamt intresse vet de att de kommer att hitta information som är relevant för dem (ibid).

Dessa studier har hjälpt mig att skapa en bild av virtuella gemenskapers betydelse samt konsekvenser av vad ett medlemskap kan innebära. Kunskapen från artiklarna har bidragit med underlag för vidare analys och diskussion av pro-ana gemenskapen.

3. Metod

I den här delen kommer jag att redovisa för Internetforskning genom icke-deltagande observationer som val av metod. Jag visar på att det inte är en helt problemfri metod samt redogör för metodens förtjänster. Man får även ta del av hur jag har gått tillväga och vilka etiska bekymmer som uppstått.

3.1 Metodval

När ämnet valdes stod det snabbt klart att det skulle handla om Internetforskning eftersom Internet är den främsta arenan för pro-ana-gemenskapen. Termen Internetforskning har två dimensioner: man kan undersöka fenomen på nätet men även använda internet som redskap i sin forskning (Daneback & Månsson 2008). I mitt fall är det främst en studie av ett fenomen, men även ett redskap för utan Internet hade jag inte fått tillgång till kommunikationen på de här sidorna.

För att genomföra studien har jag använt mig av kvalitativ observation. Eftersom det är en speciell grupp jag har undersökt har studien en etnografisk ansats (Sveningsson et al 2003). I etnografiska studier deltar man öppet eller dolt i männi-

skors liv. Forskaren iakttar vad som händer, lyssnar och samlar material som kan ge ljus åt studiens frågeställningar (ibid).

I litteraturen pratas det ofta om deltagande observationer. May (2009) delar in forskarens roll i fyra olika roller: den totala deltagaren, deltagaren som observatör, observatören som deltagare och forskaren som total åskådare. De första två rollerna får ses som deltagande medan de sista två är icke-deltagande. Jag har valt den icke-deltagande observationen som total åskådare då jag inte vill påverka de som är aktiva på pro-ana sidorna. Utan det är kommunikationen dem emellan som jag intresserar mig för och för att se den på sitt naturliga sätt är det bäst att vara flugan på väggen, eller ”lurker” som man kallar det på dataslang efter det engelska ordet för att smyga runt.

3.2 Urval och avgränsning

Till en början orienterade jag mig runt på diverse pro-ana-sidor, svenska som utländska, på bloggar och forum. Bloggar är lätta att hitta och lätta att få tillgång till då det inte behövs ett medlemskap. Forum kan vara knepigare att få tillgång till. Det finns betydligt fler utländska forum som är öppna och aktiviteten är oftast mer frekvent i diskussionstrådarna. Jag har trots detta valt att titta på ett svenskt forum, som är öppet, för att se hur kommunikationen ser ut. Jag tänkte egentligen även haft med innehåll från bloggar, men insåg att även om Internet ses som en kommunikationskanal så rymmer den flera olika kanaler. Kommunikationen är inte densamma på en blogg och ett forum, även om det som diskuteras där håller sig till samma ämne. Däremot var den första orienteringen runt om på flera olika sidor nödvändig för att få en djupare inblick i kulturen samt ge mig förståelse för hur kommunikationen ser ut.

Valet att enbart använda empiri från ett forum var att kunna få en enhetligare bild av hur det ser ut. Nu har jag kunnat koncentrera mig på att samla in ett stort material från ett och samma ställe som gjort att jag har kunnat följa medlemmarna på just denna specifika sida. De flesta forum och communities påminner om varandra. Man hittar samma diskussionsämnen och till och med samma medlemmar på de olika sidorna, därför kändes det inte motiverat att samla empiri från flera

ställen då det bara hade blivit en upprepning av fakta. (Se kapitel 3.5 för tillvägagångssätt.)

3.3 Metodens förtjänster

Forskning på internet är ett bra sätt att få insikt i ett nytt område för mellanmännisklig kommunikation eller för att få nya perspektiv på redan kända fenomen (Daneback & Månsson 2008). Till skillnad från traditionella etnografiska studier där man ger sig ut på fältet för att studera kulturer, miljöer och människor behöver man nu inte ta sig längre än till sin Internetanslutna dator för att studera nya fält (ibid.). Det är både tid- och kostnadseffektivt då man inte behöver resa någonstans för att göra sina observationer.

Aspers (2007) skriver om Chicagoskolans företrädare som anser att deltagande observationer är bättre än intervjuer då man menar att man får en mer fullständig bild genom observationer. Som forskare deltar man i fältet och får tillgång till data som man inte skulle komma åt med hjälp av andra metoder. Att man kan studera fenomenet i sin naturliga form leder till att man får nya perspektiv och djupare förståelse av en företeelse (May 2009).

Att göra observationer erbjuder också möjligheten att enkelt samla in empiri genom att kopiera eller använda funktionen print screen (som innebär att den sida som finns uppe på skärmen kopieras i sin helhet) till skillnad från observationer i andra miljöer där man endast kan förlita sig på fältanteckningar (Aspers 2007). Här kan man komplettera sina fältanteckningar med bilder eller dylikt som gör det lätt att gå tillbaka i materialet för att upptäcka saker man tidigare missat.

3.4 Begränsningar och tillförlitlighet

De flesta begränsningarna kring internetforskning och observation handlar om tillförlitlighet. Problemet att Internet är ett medium i ständig förändring (Daneback & Månsson 2008), det som finns på nätet idag är nödvändigtvis inte det samma som igår eller imorgon, är något man får tänka på. När den här studien är klar behöver den inte längre vara aktuell för gemenskapen eller kulturen pro-ana

kan ha tagit en ny riktning eller hittat nya uttryckssätt på nätet än de gamla sätten. På så vis kan man ifrågasätta studiens upprepbarhet (reliabilitet).

På det sättet jag har utfört mina observationer har jag blivit en total åskådare (May 2009). Jag har tagit del av flertalet diskussionstrådar, men jag har enbart läst inläggen utan att lägga mig i och eftersom inget medlemskap krävs har jag varit osynlig för deltagarna. Detta medför ett problem som Daneback & Månsson (2008) belyser, nämligen att genom enbart genomföra observationer kan man inte säga något om motiven bakom en persons handlande. Min empiri består av text producerad av personer på forumet och eftersom jag inte frågar de här personerna ifråga om varför de skrev si och så måste jag vara medveten om att min tolkning riskerar att bli godtycklig och skilja sig från vad den avsedda meningen var (Aspers 2007). Det finns ingenting som den opartiske forskaren som kan vaska fram obesudlad data. Forskaren påverkas av miljön och datainsamlingen bygger på forskarens förmåga att observera och selektera (May 2009).

Observationer av och i småskaliga miljöer kan kritiseras för att vara för lokala, specifika och omöjliga att generalisera. Det kallas att det saknas yttre validitet (May 2009). Internet är allt annat än en småskalig miljö, men däremot selektionen av att enbart beröra ett pro-ana forum kan ses som småskaligt och det innebär att resultatet kan bli svårt att generalisera till att gälla all kommunikation inom pro-ana rörelsen eller Internet i stort. Det är visserligen inte ambitionen med den här uppsatsen att få ett generaliserbart resultat utan det jag är ute efter är just att se hur kommunikationen kan se ut på ett forum.

3.5 Tillvägagångssätt

När jag började med arbetet satsade jag till en början på att studera de stora dragen, sätta mig in i fältet eller ”flanera” som May (2009) kallar det. Utifrån en enkel Google-sökning tog jag mig lätt igenom pro-ana gemenskapens olika delar: bloggar, forum, communities och andra mer informativa sidor om gemenskapens innebörd. Det var bara att följa länkar till nästa sida och därifrån fick man nya länkar att följa. Så till en början tog jag in allt, men sedan valde jag att begränsa det till ett svenskt forum.

Empirin består av cirka 100 sidor kopierat material från olika diskussionstrådar på forumet. Insamlandet ägde rum under första delen av april 2010. Materialet delade jag sedan in i olika kategorier som thinspiration, body talk, information, gemenskap etc. Kategorierna valde jag utefter vad jag såg på forumen och vad jag kunde läsa om i litteraturen. När jag började samla in empirin hade arbetet ett annat fokus. Det ledde till att när jag satt och delade in i kategorierna blev thinspiration-kategorin väldigt tunn, så i juli gick jag tillbaka till forumet för att komplettera med material om det sättet att kommunicera. Sedan har jag utifrån utvalda citat och insikter från litteraturen skrivit analysdelen.

Citaten jag använder i arbetet från forumet har jag valt att återge exakt som de står på sidan. Det innebär att det förekommer stavfel samt smileys som fyller syftet att ersätta ansiktsuttryck och visa på känslor som att man är glad eller ledsen. Ibland kan smileysen vara otydliga som i exemplet på sidan 26 ”:P” och ”xp” på sidan 33 ska båda föreställa en smiley som räcker ut tungan på ett lite retsamt sätt. När det gäller begreppen pro-ana, ana och mia samt vissa specifika förkortningar har jag försökt vara konsekvent att hålla det som exemplen i denna mening. Däremot är inte medlemmarna konsekventa och de blandar med stora och små bokstäver, och det märks i vissa citat.

När det gäller anonymiseringen av citaten har jag använt mig av SCBs statistik för vilka som är de vanligaste svenska tilltalsnamnen för kvinnor samt de populäraste namnen till nyfödda flickor. Vissa namn valde jag bort från listan som kändes för gamla för att passa de unga tjejer som är medlemmar på sidan, samt namn som kunde verka förvirrande såsom Anna.

3.6 Etiska överväganden

Studier över Internet öppnar upp många möjligheter till forskning, men det är inte helt problemfritt. Vetenskapsrådet har fyra forskningsetiska riktlinjer som gäller för humaniora och samhällsvetenskaplig forskning: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Daneback & Månsson 2008), där de mest problematiska att ta ställning till är de två första.

Att göra observationer obemärkt har sina fördelar med att kvaliteten blir bättre eftersom man inte påverkar miljön, men det väcker frågan om etik (Sveningsson

et al 2003). De som blir observerade riskerar att få sin integritet kränkt då de inte vet om att de observeras (Daneback & Månsson 2008). Det är inte alltid möjligt att göra sig synlig. I mitt fall hade jag behövt skapa ett medlemskap och det väcker också etiska frågor om det hade varit rätt att utge mig för att vara en i gemenskapen. Även om jag hade skaffat medlemskap hade det varit problematiskt att kunna garantera att alla medlemmar fick ta del av informationen om den pågående studien. Samma argument gäller för samtyckeskravet, att be alla medlemmar om tillstånd hade blivit tidskrävande och hade försämrat resultatet av observationerna.

Jag har valt att ha samma inställning som Riley et al (2009) har intagit: att Internet är en offentlig miljö där man får räkna med att alla med Internetuppkoppling har tillgång till deras inlägg om det är ett öppet forum. Man får helt enkelt räkna med att det man skriver läses av alla, och inte bara den mottagaren man tänkt sig.

Eftersom jag gör avsteg från två av riktlinjerna tänker jag hålla desto mer på konfidentialiteten. Medlemmarna använder sig av pseudonymer eller alias så på ett sätt är de redan anonymiserade, men de där namnen är högst personliga och därför har jag valt att använda mig av helt vanliga namn istället när jag citerar dem. Jag tänker inte heller röja adressen till vilket forum jag observerat så att de citat jag valt ut ska förbli så anonyma som möjligt. När det gäller nyttjandekravet har jag enbart använt empirin i forskningssyfte och planerar att radera allt från hårddisken när arbetet blivit godkänt.

3.7 Förförståelse

Jag har alltid varit intresserad av ungdomsproblematik och då främst där de unga tjejerna är överrepresenterade som när det gäller självskadebeteende och ätstörningar. På grund av det intresset har jag kommit i kontakt med begreppet pro-ana och hade en uppfattning om vad det var, men jag hade aldrig besökt en sådan sida förrän jag började med förarbetet. Det är klart att uppfattningen jag hade om pro-ana-gemenskapen färgat min syn, men jag har försökt ha en så öppen syn som möjligt och snarare möta sidorna med en nyfikenhet.

Jag tillhör en generation som växt upp tillsammans med Internet, vi var barn samtidigt så att säga. Därför är inte Internet en främmande miljö. Jag är inte världens

mest tekniska människa men jag kan ändå hantera de olika kommunikationskanalerna som e-post, diskussionsforum, community, messengerprogram, bloggar etc. Detta har ju självklart betytt att just den tekniska biten inte varit ett problem när det gäller att följa diskussionstrådar eller att hitta sidor med hjälp av sökmotorer och länkar.

4. Teori

I den här delen kommer jag att redogöra för mina utgångspunkter för arbetet som har varit kommunikationsteorier samt en kort framställning om Tönnies teori om gemenskap.

4.1 Kommunikationens funktioner

Varför kommunicerar människor? Det fyller olika behov och finns flera orsaker till varför vi kommunicerar med varandra. Tillsammans kan de bakomliggande behoven och orsakerna kallas kommunikationens funktioner (Nilsson & Waldemarson 2007).

- För det första finns det fysiologiska behovet som är ett av de mest grundläggande för oss människor och innefattar funktioner som fortplantning, föda och skydd.
- För det andra så finns det psykologiska behov som består av identitet, bekräftelse och trygghet.
- För det tredje finns ett relationsbehov som fylls av tillhörighet, närhet och status.
- För det fjärde har vi ett samhälleligt behov där makt, anpassning och kunskapsöverföring står i fokus (Nilsson & Waldemarson 2007:18).

Vad leder till kommunikationen till? Främst fyller kommunikationen en informationsfunktion där informationen kan gälla allt från åsikter, känslor till erfarenheter. Fakta är viktigt i mänskligt samspel. Människan berättar vad hon tycker och tänker, men frågar också efter vad hon behöver veta. Kontaktfunktionen kan bestå av hälsningsfraser som för att visa att vi bryr oss om någon eller för att öppna en umgängeskanal. Den sociala och emotiva funktionen handlar om att väcka känslor, relationer och inflytande. Handlingsfunktionen är ett sätt att påverka genom konsekvenserna av ett budskap (Nilsson & Waldemarson 2007: 18-19).

4.2 Process- och semiotikskolan

Fiske (2007) menar på att det finns två framträdande skolor inom kommunikationsstudier där den första behandlar kommunikation som överföring av meddelanden. Den inriktar sig på kommunikationshandlingar och undersöker olika steg i processen i överföringen av meddelanden, därför har Fiske valt att kalla den processkolan. Frågor om sändare och mottagare, effektivitet och noggrannhet står i fokus. Man ser kommunikation som en process där man försöker påverka en annans sinnestämning eller beteende.

Den andra skolan kallas för semiotikskolan. Semiotik betyder läran om tecken och betydelser. Den ser kommunikation som skapandet och utbytet av betydelser. Skolan inriktar sig på hur texter och meddelanden samverkar med människor för att bilda betydelser. För att förstå kommunikationen är fokus på dess funktioner och vilken betydelse kulturer har för tolkandet av texter (Fiske 2007).

Båda skolorna ser kommunikation som social samverkan med hjälp av meddelanden. Processkolan ser meddelanden som det som överförs från en person till en eller flera andra. Meddelanden kan vara avsiktliga eller oavsiktliga och blir vad sändaren menar att det är. Semiotikskolan däremot menar att meddelande består av tecken som får betydelse av mottagaren och därför kan mottagare med olika erfarenheter tolka ett och samma meddelande olika (Fiske 2007).

4.3 Shannon och Weavers modell

Fiske (2007) presenterar Shannon och Weavers artikel som publicerades 1949 och hette "Mathematical Theory of Communication" ett av de viktigaste verken för kommunikationsteori. De hade en teknisk och matematisk bakgrund då de jobbade på Bell Telephone Laboratories där deras forskning bestod i att använda kommunikationskanaler (såsom telefonkablar och radiovågor) på effektivast sätt. Deras resultat har dock kommit att användas flitigt även när det handlar om kommunikation i samspel mellan människor (Fiske 2007).

Enligt deras modell ser ett kommunikationssystem ut på så vis att en informationskälla skapar ett meddelande som omvandlas av sändaren till en signal som via en kanal överförs till mottagaren och når till slut informationsmålet, det som informationskällan vill påverka. Ofta förekommer det störningar (s.k. brus) som

påverkar signalen och bidrar till att det meddelande som når mottagaren förvrängs (Hård af Segerstad 2002).

För att förklara modellen lite tydligare använder sig Hård af Segerstad (2002) av samtalet som exempel. Där är hjärnan informationskällan och talapparaten sändare. Talet blir signalen som färdas i kanalen av ljudvågor och når mottagaren genom dennes hörselorgan. Därifrån vidarebefordras meddelandet till hjärnan, informationsmålet, där det avkodas.

4.4 Kommunikation på Internet

Den nya tekniken erbjuder flera användningsmöjligheter och Internet möjliggör nya former av medierad kommunikation. Även om det öppnar många dörrar så är den till viss del begränsad form av kommunikation då det krävs en fungerande dator med internetuppkoppling krävs också en lägsta ekonomisk nivå. Läskunnighet, viss teknisk kunnighet samt viss kunskap i det engelska språket som är det språk som dominerar på nätet är också bra egenskaper att ha om man ska kommunicera via Internet (Dahlgren 2002).

Det är en komplex miljö som innefattar flera egenskaper eller dimensioner:

- **Multimedial** – via Internet växer ett gemensamt dataspråk fram. Text, ljud, still- och rörliga bilder kombineras i den nya epoken för kommunikation.
- **Hypertextuell** – mycket av kommunikationen på Internet består av text, men även det linjära med det skrivna ordet håller på att förändras. I texten kan länkar bäddas in som tar en till en annan text eller ljud- och bildmaterial för att ge kraft och mening till det man själv skrivit. Det går att återvända till den ursprungliga texten, men man kan också välja att gå vidare.
- **Interaktiv** – individen är aktiv när den använder Internet. Vad man tar del av väljer man själv genom att hämta det till skillnad från till exempel TV som serverar sitt innehåll. Det går att skraddarsy sin information utifrån Internets utbud.
- **Arkivartad** – Internet ger möjligheten att ta del av databanker och arkiv. Man kan också gå tillbaka i diskussionen och läsa tidigare inlägg till skillnad från om man kommer in mitt i ett samtal där man inte vet vad som tidigare sagts.

- Virtuellt – begreppet visar på en skillnad mellan verklighet och representation mellan det riktiga och det föreställda. Ibland menar man att kommunikationen på nätet är detsamma som den offline. Ljud och grafik kompletterar det skrivna ordet för att få det att framstå som så ”verkligt” som möjligt. Medan andra pekar på avsaknaden av bland annat det kroppsliga som något som gör kommunikationen ”oäkta”.

(Dahlgren 2002:25-29)

Individen får nya kontaktytor samt att tid och rum får mindre betydelse för att utveckla nya gemenskaper. Interaktiviteten på Internet innebär att nya kulturer kan skapas genom att människor skapar nya former av identiteter och uttryck för gemenskap utvecklas på ett sätt som inte hade varit möjligt utan Internet som kommunikationskanal (Dahlgren 2002).

4.3.1 Synkrona och asynkrona medier

Det finns flera sorters medier för kommunikation på Internet. En vanlig uppdelning brukar vara e-post, nyhetsgrupper och chatt-program. Bland dessa olika kategorier finns det olika varianter och dimensioner (Sveningsson 2002).

E-post och nyhetsgrupper tillhör de asynkrona medierna. Det innebär att meddelande kan skrivas och tas emot vid olika tillfällen, det blir med andra ord en fördröjning. Detta inbjuder till tid för eftertanke och reflektion. Till skillnad från chatt-programmen som räknas till synkron kommunikation. Där förs meddelandena över direkt och kan närmast liknas vid samtal eller en konversation (Sveningsson 2002).

En annan dimension till de olika kommunikationskanalerna är hur många som är avsedda för att delta, två- eller flerpartsamtal. Gränserna är dock något flytande. E-post kan till exempel ske mellan två personer, men det är lika enkelt att skicka en kopia av mejlet samtidigt så det går ut till flera personer vilket kan underlätta kommunikationen och informationsspridningen (Sveningsson 2002).

Ett diskussionsforum, som det pro-ana forum jag har undersökt, räknas som nyhetsgrupp. En nyhetsgrupp har som syfte att nå ut till flera personer med nyheter

och information. Genom att samla meddelanden på ett centraliserat sätt är det lätt för många människor att få tillgång till vad som sägs samt att själv ge sig in i diskussionen (Sveningsson 2002).

4.4 Gemenskap och gemensamt språk

Ferdinand Tönnies var en tysk sociolog på 1800-talet som gav upphov till dikotomin *Gemeinschaft* och *Gesellschaft*. Han var intresserad av hur stadslivet påverkade individen och det var då han insåg att det fanns två typer av gemenskap i samhället. Båda begreppen kan på tyska översättas med samhälle, men de rymmer vissa skillnader. *Gemeinschaft* kan även översättas med samfällighet, kollektiv eller gemenskap och grundas på traditionella, personliga och varaktiga relationer. *Gesellschaft* står för ett samhälle som grundas på tillfälliga och instrumentella relationer (Giddens 2007).

Tönnies menade på att samhället var på väg ifrån ett *Gemeinschaft*-samhälle till ett *Gesellschaft*-samhälle där affärsrelationer är viktigare än de personliga relationerna. Människan behöver dock känna en tillhörighet så därför söker man sig till en grupp eller gemenskap, likväl det är en yrkesgrupp eller en subgrupp. Den grupp man försöker vara en del av kallas medlemsgrupp. Den står för vänskap, bekräftelse, prestige, status eller undvikande av social isolering (Antoniusson 2000).

Vidare kan man skilja på innanförgrupp och utanförgrupp där den föregående representerar tron på liknande beteende och tankesätt. Utanförgruppen är något man försöker undvika. I vissa innanförgrupper finns det ofta uttryck som oinvidga inte förstår. Att ha en egen jargong inom gruppen ger en viss distans till utanförgrupper samt att de egna uttrycken förmedlar en gemenskap och hindrar från att andra ska lägga sig i. En nybörjare i gemenskapen försöker ofta snabbt anamma sig språkbruket för att verka mer erfaren och därmed få ökad respekt (Antoniusson 2000).

Här får vi framställningen av en gemenskap som något positivt och något som ger en plats av tillhörighet. Medlemmarna i pro-ana gemenskapen upplever de positiva sidorna av en gemenskap såsom bekräftelse och vänskap. Fast som denna uppsats kommer att påvisa så kan gemenskapen utgå från en utsatthet som driver sna-

rare destruktiv strategier, vilket kräver en mer nyanserad bild av begreppet gemenskap och en reflektion kring vilka gemenskaper skapas i virtuella rum.

5. Analys och resultat

I den här delen presenterar jag resultat utifrån den insamlade empirin i studien. Den kommenteras löpande utifrån de teoretiska utgångspunkterna.

5.1 En rundtur på ett svenskt pro-ana-forum

När man först kommer in på sidan möts man av en simpel design som går i ljusblått. Sidans slogan är ”Be good. Be thin” (övers: Var duktig. Var smal) och ramas in av på ena sidan om orden av bild på en smal midja och på andra sidan syns bröstpartiet på en avmagrad kvinna där axlarna sticker ut lite diskret. I ett av de övre hörnen på sidan framgår att sidan har en bra bit över 11 000 medlemmar. Fortsätter man ner på sidan möts man av en välkomsttext från administratören för sidan:

Välkommen

Detta är en Svensk Pro Ana sida som jag, Alice har gjort. Bli medlemmar och kom åt dieter, peppa varandra och gör nya bekanskskaper. Vi är ju trots allt lika, eller hur?

Om du är här trots att du inte har en ätstörning kommer du bli raderad som medlem utan varning.

Fortfarande kvar på första sidan kan man se meddelanden som går ut till medlemmarna från administratören, vilka medlemmar som loggade in senast samt funktionen ”Random User” som slumpar fram en medlems presentation. I presentation fastslås ofta medlemmens nuvarande vikt och önskad vikt, ålder eller favoritcitrat.

När man klickar sig vidare till forumet kommer det upp flera olika rubriker. Det handlar om allt från rent tekniska angelägenheter: ”**Angående sidan.** Har du problem med sidan? Skriv ditt problem här.” till ”**Off community.** Diskutera vad ni vill här” och ”**Ny till pro-ana sidan?** Presentera dig här och vi ger dig ett varmt välkomnande :)”. De flesta rubriker handlar dock om saker som berör själva

ätstörningen: ”**Fysiskt.** Prata om kroppens bekymmer.”, ”**Tävlingar.** Vill ni se vem som kan gå ner mest? Gör en tråd² här!”, ”**Diet.** Har du en ny och bra diet? Dela med dig!”, ”**Dina bästa tips!** Hur döljer du din äs³? Hur får du igång metabolismen? Dela med dig här.” och såklart ”**Ana/mia**⁴. Diskutera om de här.”.

Fortsätter man in på en av rubrikerna kommer en rad samtalstrådar som ryms inom rubriken. Till exempel kan man hitta ”Vad åt du idag?” i Ana/mia- kategorin som är en ganska allmän rubrik gällande ätstörningarna. Det är en populär tråd och när man börjar läsa en tråd kommer först de äldsta inläggen upp, vill man komma åt de senaste meddelandena ska man gå till sista sidan i den tråd man är intresserad av att läsa. Det är här inne i trådarna som mycket av kommunikationen sker och gemenskapen skapas.

5.2 Nu eller sen? Ett asynkront medium

Pro-ana forumet är ett asynkront kommunikationsmedel som når ut till många personer (Sveningsson 2002). Man kan lätt själv välja vilken diskussion man vill ansluta sig till genom att navigera genom rubrikerna på första sidan. Där kan man sedan läsa diverse inlägg och svara om man känner för det. Det finns inga krav på att man måste ge sig in i diskussionen utan man kan nöja sig med att läsa vad andra har att säga.

När man kommunicerar via ett asynkront medium kan man välja om man vill svara nu eller sen (Sveningsson 2002). Man kan läsa igenom vad någon skrivit några gånger innan man svarar eller så kan man reflektera över vad man själv har skrivit:

Edited by Maja 2010-03-13 01:47

Så kan det stå i slutet av ett inlägg där skribenten har gått tillbaka och ändrat vad denne först skrivit. Det går till skillnad från ansikte-till-ansikte kommunikation att

² Tråd är en liknelse för strukturen på diskussionen. Det börjar med att någon skapar ett öppningsinlägg under en rubrik. Sedan samlas kommentarerna på följd efter det ursprungliga inlägget för att samla konversationen inom ett ämne på ett ställe.

³ äs - är en förkortning som används inom pro-ana för ätstörning.

⁴ Ana är förkortning/benämning av anorexia nervosa och mia är en förkortning/benämning på bulimia nervosa inom pro-ana.

på detta vis att göra kommunikation ogjord. Anledningen till att man redigerar sitt inlägg kan vara flera. Ofta tas telefonnummer eller mejladresser bort när det legat offentligt ett tag. Kanske för att det är en väldigt privat handling i en anonym gemenskap. Många långa inlägg redigeras också. Svårt att säga varför eftersom man inte alltid hinner se original meddelandet. Man kanske insåg att man skrivit för långt, eller så kanske man tyckte att man glömt något väsentligt i sin utläggning. Man kan också tänka sig att en skribent väljer att redigera sitt meddelande för att minska missförstånd om man först uttryckt sig på ett fel sätt.

5.3 Strävan efter det synkrona eller verkliga mötet

I de asynkrona medierna kan man inte räkna med ett svar direkt. Har man tur får man ett eller flera snabba svar, men sanningen är att det inte alltid är någon som svarar på ens inlägg. Svarstiden varierar från några minuter till dagar. En diskussionstråd kan hållas vid liv länge, i månader efter det ursprungliga meddelandet publicerats så länge någon tycker det är värt att läsa och svara på inlägget.

Ibland händer det att endast två personer diskuterar eller konverserar i en tråd. Då liknas det närmast en dialog och får likheter med synkron kommunikation:

Ella: Jag behöver MASSA pepp. Jag är ovan och allt känns halvhjärtat och veligt..

Julia: Okaj hur mkt har du ätit idag då?

Ella: alldeles för mycket.

Godis (inte så mycket men ändå)

Lite tacoschips

Ett knäckebröd

En macka med äggvita (pappa så gott som tvångsmatade mig)

Och några centimeter gurka.

Jag typ skäms över att skriva det, för jag hade egentligen tänkt att inte äta alls idag..

Julia: Det var ju inte så farligt ändå! Kunde vart värre! Är du mia eller ana eller både? Jag är både hehe

Ella: ana.. jag spydde igår när det lix blev för mycket, men jag har bestämt mig för att det inte får bli till en vana..

Julia: Okej bra det :P Jag använder mia som nödlösningen när jag het-sat typ :P

Ella: okej, hur ofta händer det då?

Julia: Hm typ 2-3 gånger i veckan.. Är jag ensam hemma på helgerna (vilket händer ofta) så kan jag äta o spy typ 2-3 ggr per dag "/

Ella: okej.. Hur länge har det hållit på?

Julia: Hm ca ett år . sj då?

Ella: det har ju gått i perioder.. Jag tror det var i sexan-sjuan jag började äta mindre och mindre, man kan väl säga att det startade då? Men det har verkligen varit till och från, både i vikt och i psyket. Just nu väger jag 50 kilo men vill väga mycketmycket mindre.

Följande dialog utspelar sig i en tråd där Ella till en början presenterar sig som ny till sidan. Några timmar efter det första meddelandet har ännu ingen svarat och det något desperata inlägget om pepp kommer upp. Julia finns där för att svara och dialogen pågår totalt i 54 minuter vilket innebär att det enbart är några minuters fördröjning mellan meddelandena. Shannon och Weaver undersökte hur kommunikationskanaler kunde användas på effektivast sätt (Fiske 2007) och här går det att se att ett discussionsforum på Internet inte alltid är en effektiv kommunikationskanal. Ingen svarar till en början på Ellas meddelande vilket blir en störning i kommunikationen, vilket resulterar i att ingen kommunikation kommer till stånd. Genom att ingen svarar hamnar hennes presentationsinlägg längre ner bland rubrikerna allt eftersom nya rubriker tillkommer och att det tillkommer svar i andra trådar som gör att de flyttas högre upp. Nya trådar och trådar med uppdateringar hamnar högst upp för att visa för läsaren att här finns det nyheter och trådarna läses för det mesta från toppen av sidan och nedåt, eller så kan en mer intressant rubrik locka fler läsare och i sin tur generera fler svar. För Ella innebär detta att hennes tråd hamnar i skymundan och leder till ytterligare störning för en vidare kommunikation. När Ella sedan skriver ett meddelande till i tråden hon påbörjat hoppar hennes tråd högre upp på listan av rubriker och uppmärksammas då av Julia.

En sådan här dialog är det närmsta ett synkront samtal man kommer på forumet. Konversationen hade förmodligen gått snabbare via ett chattprogram där man får

meddelandet direkt till skärmen, medan tekniken i det här fallet sätter stopp för snabbheten i konversationen. Meddelandet måste publiceras, sidan behöver kanske uppdateras innan mottagaren kan se att det kommit ett svar och så vidare.

På många ställen på sidan blir det tydligt att det finns ett behov eller en önskan av en mer direkt kontakt. Emma uttrycker det så här:

Emma: jag vill gärna ha peppe på msn, nog för att det är bra här, men sidans slogan "be good, be thin" är lite väl avslöjande om man råkar ha den uppe om någon kommer förbi. min msn är iaf x@x.se om det är någon som vill adda, prata och sådär. alla är välkomna!

Emmas uttalande tyder på att ens medlemskap på sidan kan vara för avslöjande. Mer diskret kommunikation önskas. Genom att prata med varandra över kompischattprogrammet MSN väcks inga misstankar om att man är aktiv i ett sällskap där ätstörningen står i fokus.

Elsa: Vilka vill sms peppa? Skicka ditt nummer till mig så smsar jag direkt, har några peppisar men man behöver nog flera , jag är nog inte den enda som känner såhär så kör på och skicka era nummer och msn!

Elsa vill kommunicera via SMS. Att skicka meddelande med mobiltelefonen är också ett asynkront sätt att kommunicera. Däremot kan det ses som mer privat genom att det går direkt till en specifik person och inte ut till alla på forumet.

Alva: Hej. Jag tycker vi kan ha en X-stad träff snart, för det måste ju vara någon mer än jag här från X-stad? Och det skulle vara sjukt pepp och träffa nån annan med samma problem. Träna tillsammans, bara träffas. Någon som är på?

Alva efterlyser någonting helt annat, att träffas i "verkliga" livet. Den textbaserade kommunikationen räcker kanske inte för att skapa en gemenskap eller ett band för vissa. Utan det behövs verkliga möten för att känna av att det är verkligt och att man inte är ensam. Som Blanchard & Horan (2000) framförde i sin forskning

så kan virtuella gemenskaper bidra till att stärka sitt sociala kapital istället för TV:n som passiverar människan. Genom att umgås via ett forum knyter man kontakter och därmed får man ett ökat nätverk även om det inte blir lika tätt som ett fysiskt nätverk. Forumet blir en mötesplats för att träffa likasinnade där förtroende kan uppstå som gör att man kan utveckla en relation utanför själva forumet och utefter ens eget behov. Genom en mer personlig kontakt riskerar man inte att tappas bort i massorna på forumet. Ens nätverk kan upplevas som tätare på grund av närheten som SMS-peppen innebär och det fysiska mötet gör att man tar in det som börjat som något virtuellt i sin vardag på ett annat plan. Det går i sin tur att koppla till två av kommunikationens funktioner, nämligen det psykologiska och relationsmässiga behoven (Nilsson & Waldemarson 2007). De går ut på att kommunikationen leder till en känsla av tillhörighet, närhet, bekräftelse, trygghet och en identitet. För vissa räcker interaktionen på forumet för att känna en tillhörighet och allt vad det innebär, men för andra behövs en mer påtaglig närhet för att funktionen av kommunikationen ska uppfyllas och då kan det vara behövligt med andra sätt att kommunicera genom att till exempel träffas eller prata via SMS.

5.4 Ett kroppslöst medium?

Ofta ses Internet som ett kroppslöst medium där fysiska kroppar inte har någon betydelse. Det innebär bland annat att eftersom vi inte kan se varandras kroppar så begränsas inte kommunikationen av ens "sociala bagage" som utmärks av kön, ålder, etnicitet etc (Sandén 2002).

I och med anonymiteten kan man skapa en egen virtuell kropp eller en karaktär man har över Internet (Sandén 2002). Detta leder till att personen kan maskera sin autentiska identitet enligt Daneback & Månsson (2008). Samtidigt menar de på att människor inte ljuger om sin identitet på Internet i den utsträckning som man tidigare trott.

Ett problem med att inte kunna se den eller de man pratar med är att ledtrådar i kommunikationen som kommer i form av syn- och hörselintryck försvinner (Svenigsson et al 2003). Med ord och språk kan vi kommunicera vad vi tänker till andra, men det icke-verbala är en viktig del i kommunikationen (Nilsson & Waldemarson 2007). Genom minspel och gester ger vi uttryck för känslor, tankar och

upplevelser som påverkar hur vårt meddelande tas emot av mottagaren. Tonläge, pauser, betoningar, kroppshållning och rörelser är olika sorter av icke-verbal kommunikation som bidrar till tolkningen av ett budskap och förstärker den verbala kommunikationen (ibid). När man kommunicerar över Internet försvinner dessa intryck vilket gör det svårare att tolka ett budskap eller meddelande och leder gärna till missförstånd. Exemplet nedan visar på ett missförstånd i kommunikationen som kunde ha undvikits om man hade sett och hört personen man pratade med:

Linnea: Okej, 2 frågor; Har du en äs? Isf, vilken?

Har du någon så skulle du inte frågat, du skulle bara antigitgit att du varit det och 'hårdbantat'.

Så gör dig själv en tjänst och logga ut häif från innan du f'är en. Du vill inte vara i det här helvetet.

Wilma: 1. Ja 2. Anorexi

För det första så loggar jag gärna ut när jag själv vill.

För det andra, ang dina frågor så kan jag säga att jag varit anorektiker i 4 år tills för 1½ år sedan när jag skrevs ut ur 1 års slutenvård och ½ års öppenvård på Caphio Z-stad.

Nu tycker jag att jag gått upp för mycket i vikt och vill bara ha en åsikt inte ditt hat. Är trots allt inte kapabel till att göra den bedömningen själv..

Jag vet mycket väl vad det innebär med att vara inne på denna sida. Är medlem här waaaay long ago.

Linnea: Öhm, det var frågot, inte något påhopp/liknande. Jag blir bara orolig när 'normala' loggar in här, är rädd att det ska 'smitta av sej' på dom.

Men okej, om du hu har anorexi så vet du vad det innebär osv. men varför inte fortsätta på den friska banan?

Wilma: Jaha, oj. Det lät så irriterande från din sida. Som om jag bröt det perfekta mönstret eller nåt liknande.

Wilma har i ett tidigare inlägg frågat om vad de andra på sidan tycker om hennes kropp och om hon behöver banta genom att publicera två bilder på sig själv. Me-

dan andra svarar att hon ” ser ut som en helt vanlig, fin tjej” eller att ” kanske 5 kg skulle göra susen?”, reagerar Linnea på ordet ”banta” då det inte är något man gör om man har en ätstörning. Banta indikerar en mer hälsosam viktninskning som inte har samma inslag som anorexia. Hade de pratat med varandra hade Wilma kanske hört på Linneas röst och tonläge att hon endast var orolig för henne och det inte var menat som ett påhopp så som Wilma tolkar det. Missförstånd kan också förklaras utifrån semiotikskolan där man menar att det är mottagaren som har tolkningsföreträde, det innebär att olika mottagare kan utrona olika betydelser av ett meddelande beroende på vilka personliga erfarenheter man har (Fiske 2007). I detta fallet kan det tänkas att Linnea varit med om liknande situationer där personer som använt sig av termen ”banta” tidigare på forumet inte varit seriösa pro-ana medlemmar så därför ställer hon sig frågande till sändarens meddelande, medan andra medlemmar tog meddelandet med ro. I sin tur kan Wilma uppfatta sådana frågor som ställdes av Linnea som påhopp, trots att det inte var menat så, på grund av att folk annars i hennes närheten under hennes sjukdomstid och tillfrisknad ifrågasatt hennes vikt och matvanor.

Även om Internet ses som ett kroppslöst medium så spelar kroppen en stor roll i kommunikationen på pro-ana forumet. Den smala kroppen är idealet som hyllas medan den tjocka kroppen nämns i negativ bemärkelse – ” en tjockis har ingen framtid!”. Riley et al (2009) delar in pratet om kroppen på pro-ana samt recovery-sidor i tre kategorier: beskrivning av kroppen, att göra något med kroppen och beskrivningar av kroppsliga upplevelser.

Beskrivning av kroppen på pro-ana forumet består främst av siffror. Det handlar om vikt, längd och BMI (Body Mass Index). Ofta avslutar man sina inlägg med ett konstant meddelande eller en signatur om sina mått. Följande citat är två exempel på sådana signaturer där kroppen beskrivs:

Längd: 175

Vikt: Åckligt mycket.

Mål: -20kg 5 maj 2010

Start: 63
Nuvarande: 47
60: (X)
57: (X)
55: (X)
52: (X)
50: (X)
48: (X)
45: ()

I det första exemplet är vikten utelämnad, men vi får en uppfattning om hur hon själv upplever sin kropp genom sin beskrivning. I det andra exemplet representerar siffrorna vikt i kilo. Personen startade på 63 kg och strävar efter att väga 45 kg. Vikterna emellan är så kallade delmål och kryssen efter indikerar att de är uppfyllda. Ett delmål återstår innan målvikten.

Emelie: Idag har jag satt i mig 733 kalorier men tränat bort 163, så det ligger alltså på 571 och är en klar förbättring från 2000!

Att hålla koll på vikten och kaloriintaget blir en anorektikers sätt att ha kontroll. Därför blir siffrorna så framträdande i presentationen av kroppen.

Medlemmarna på forumet pratar också ofta om att göra något med kroppen. Föregående citat om kaloriintag kan räknas till den kategorin, men inte alltför sällan handlar det om hetsätning, att spy eller ta bantningspiller eller laxeringsmedel som exemplen nedan visar:

Ebba: jag sitter här och hetsäter.. som vanligt när jag bestämmer mig för att verkligen försöka gå ner i vikt.. jag är så jävla värdelös.

FETFETFETFETFETFETFETFETFETFETFETFETFETFETF!

Eva: Är sjukt mätt och mår illa av ångerst. Suckar för mig själv och skakar på huvudet. Hade iaf gått ner 2 hg sen igår, tagit lite piller nu och hoppas på att inte ha gått upp tills imon!

Att äta eller att ha ätit för mycket är ofta i fokus. Riley et al (2009) skriver att när det handlar om att göra något med kroppen så handlar det om hanteringen av mat och vikt. På så vis blir ätandet något som man måste kontrollera och man vill ofta

få stöd från vännerna på forumet när man känner att åttandet, spyendet eller vikten springer iväg för en.

När det gäller beskrivningar av kroppsliga upplevelser på pro-ana sidor menar Riley et al (2009) att det handlar om hur man vidmakthåller eller utvecklar en pro-ana identitet.

5.5 Information

Kommunikation innebär att göra något gemensamt. Genom att dela erfarenheter, tankar, reflektioner och iakttagelser är kommunikation en mänsklig handling som vi gör. Information är det vi utväxlar med varandra genom att kommunicera (Hård af Segerstad 2002).

Kunskap och information nämns ofta synonymt. Med kunskap avses det vetandet man har i huvudet medan information är kunskapens yttre form, det man kan lagra och distribuera. Det innebär att kunskap är en nödvändig förutsättning för information, men det behöver inte nödvändigtvis innebära att det finns ett likhetstecken mellan begreppen (Hård af Segerstad 2002).

Kunskapsöverföring räknas till en av anledningarna till varför vi kommunicerar och tillhör det behovet som Nilsson & Waldemarson (2007) kallar för det samhällsleliga behovet. På pro-ana forumet presenteras informationen ofta som tips om dieter, hur man döljer sin ätstörning eller fakta om diverse livsmedel och om deras positiva eller negativa påverkan på matförbränningen. Mycket av informationen som delges grundas på medlemmarnas egna erfarenheter eller reflektioner kring hur det är att leva som pro-ana.

Karin: Dricka + något att äta ute kostar kanske runt 50 kr ibland mer.

Om vi säger att du har vänner som vill fika två ggr i veckan så kan du genom att INTE köpa något spara över 5200 kr om året. Tänk på det du!

I det ovanstående exemplet presenterar en medlem sina reflektioner kring kostnader som man slipper om man lever som pro-ana. Hon väljer att presentera det som

fakta och något tänkvärt. Det blir information som kan användas som motivation till att leva sitt liv som pro-ana. Informationen kan också ha en personlig karaktär om vad det är som driver en eller fakta som motiverar en till att leva som pro-ana.

Kerstin: hm, vad som driver mig till att träna..? Tja, jag blir mer sällan förkyld, är starkare, min hy är bättre, jag kommer i jeansen jag hade i åk 6, mina celluliter försvinner, jag får komplimanger av pojkarna, vänner och främlingar.

När man har varit med om något som hjälper ens viktnedgång brukar man dela med sig av sina tips och tricks. Vare sig det gäller viktminskningen själv eller hur man ska hantera andra delar av ätstörningen. I exemplet nedan tipsar en medlem om hur hon gick ner ett visst antal kilon under en period:

Lena: ja gick ner 12kg i somras på 4veckor jag drack bara vatten,te,och åt is,och ibland åt jag en peppar mint tablett med 1kalori i.sen sprang jag varje dag,de funkade braa xp

Kristina svarar på inlägget som tas upp i inledningen där en annan medlem ber om hjälp hur hon ska verka väga mer än hon gör utan att gå upp i vikt så att hennes mamma slutar tvinga upp henne på vågen varje dag. Kristina delger information utifrån sina egna erfarenheter och vad som funkat för henne, men informerar även om när det inte funkar – när du blir inlagd. Informationen hon ger ses nog av utomstående som provocerande och oförståeligt, medan de införstådda (de som räknar sig till pro-ana gemenskapen) ser det som hjälpsamma tips.

Kristina: Alright, man har ganska mycket plats "där nere" om du fattar hur jag menar. Mynt väger ganska lite, vikter och sånt är bättre. Du vet sådana runda små som det står 500 gram på. Eller något annat tungt som skulle passa. Då är det bara plastpåse/kondom runt som gäller och lite olja eller nåt sånt. Se bara till att det inte är för brett och du måste kunna gå. Funkar knarken den vägen funkar vikterna. Jag kunde dra på mig ca tre kilo denna vägen, funkade dock inte när jag blev inlagd eftersom de kollar så noga.

Tipsen kan vara mer av en allmän karaktär. I exemplet nedan redogörs tips för hur man till exempel kan tackla sötsuget:

Ingrid: *blunda o räkna till 60 (1 minut), tänk på alla anledningar till vrf du INTE ska äta [...]

* tugga peppar! Det minskar suget [...]

* är du JÄTTEJÄTTEsugen på typ choklad, ät inte massa annat för att det är nyttigare [...] Ta en halv eller 1 ruta mörk (mörk tar bort sug bättre) choklad istället o dela den o ät skiiiiitlångsamt så suget hinner gå över efter den rutan.[...]

Som Burnett (2000) pekade på sprids information på forumet genom social interaktion. Det innebär att man inte enbart använder sig av sidan för att interagera och socialisera sig utan även för att söka information. Eftersom pro-ana är ett gemensamt ämne kan medlemmarna vara säkra på att de hittar information som är relevant för dem genom att kolla igenom trådarna. Finner de ingen tråd på just det som de är intresserade av att veta, är det bara att starta en tråd för att fråga och hoppas på att någon sitter på svaret.

5.6 ”Vi är ju trots allt lika, eller hur?”

En gemenskap innebär en uppsättning av relationer på grund av att deltagarna delar något gemensamt, vanligtvis en känsla av gemensam identitet. Genom att tillhöra en gemenskap kommer man i kontakt med människor och sammanhang man annars inte skulle (Lövheim 2002). Att registrera sig på ett pro-ana forum innebär att man kommer i kontakt med likasinnade. Då deras extrema smalhetsideal inte är socialt accepterat är det svårt att komma i kontakt med personer annars som tänker likadant kring ätstörningar. Här på forumet får de en fristad där de är accepterade och de har friheten att uttrycka sig på sätt som annars hade fått en uppmärksamhet som de inte är ute efter:

Sara: Blev medlem här för att hitta motivation och inspiration att driva på och jag trivs redan nu när jag kikar och forskat lite på forumet!

 Skönt med likasinnade!

I en gemenskap får man emotionellt och socialt stöd samt att man får en känsla av vänskap och tillhörighet (Lövheim 2002). Många medlemmar ger uttryck för att pro-ana forumet betyder just ett tillfälle att kunna få stöd i sin ätstörning som de inte skulle fått på annat håll:

Malin: Jag tror det här kan vara vad jag behöver, jag behöver folk som förstår och folk som hjälper. Det finns inte någon som jag kan prata med om allt just nu. Ingen vill förstå mina tankar om mat. Så snälla hjälp mig

Individerna som ingår i en gemenskap och har ett gemensamt medium för kommunikation skapar sina normer och konventioner för sitt språkbruk. Vissa termer blir mer specifika och exklusiva att de bara finns inom den specifika gemenskapen eller så får redan kända begrepp en annan innebörd (Svenningsson 2002). Pro-ana forumet blir en innanförgrupp som skapar sin egen jargong som är avsedd att sålla de invigda från de oinvigda (Antoniussen 2000). På pro-ana forumet hittar man diverse förkortningar som är unika för språket inom pro-ana. Mycket av språket hämtar inspiration från engelskspråkiga pro-ana sidor, till exempel förkortar man ofta "eating disorder" till ED på de engelskspråkiga sidorna. Detta återfinns i förkortningen ÄS för ätstörning på de svenska sidorna. En annan vanlig förkortning är GW som står för "goal weight". På forumet är det ibland översatt till MV som i målvikt, men ibland håller man sig till den engelska förkortningen. De allra vanligaste förkortningarna är dock just att prata om Ana och Mia då medlemmarna beskriver sig själva som antingen ana eller mia. Thinspiration är också ett engelskt låneord. Hets är ett ord som på pro-ana forumet betyder hetsättning. I en annan kontext där ätstörningar inte är inblandade är det inte synonymt med just hetsättning. Det pratas också om "effe" som är ett smeknamn för efedrin, ett bantningspiller som är olagligt i Sverige.

På sidan finns en speciell jargong som för utomstående kan vara svår att sätta sig in i (Antoniussen 2000). Man pratar ibland om ana som en vän och när man kommit in på en bana med mer mat så pratar man om att man förlorat "ana" eller att man varit på psyk. Innebörden i orden kan vara enkla att förstå, men inte de bakomliggande känslorna. Så därför blir det lätt att genomsåda någon som inte delar samma erfarenheter eller som är där av fel orsaker. Nedanstående kommentarer

tar är svar på ett annat inlägg där personen klargjort att hon ska börja sin bantning på måndag:

Jenny: EH? Det här är ingen bantningssida där man blir medlem om man vill gå ner några kilon! Det här är inget du vill ha... gud....

Hade personen varit mer insatt i språket hade hon vetat hur hon skulle uttrycka sig, nu blev hon istället utpekad direkt som en ”vanlig bantare” och ingen med ätstörning. Varje gemenskap har konventioner för uppförande och språkanvändning, vilket är viktigt att följa om man vill tillhöra gruppen (Sveningsson 2002). Förutom hur man uttrycker sig i ord så bör man även följa normerna för hur ett inlägg ska se ut:

Linda: SNÄLLA SNÄLLA tänk på att förminska era bilder! Radera din post och gör en ny, sidan blir helt fucked up nu

För stora bilder gör att hela layouten i diskussionstråden ändras och blir inte lika lättöverskådlig vilket retar upp de mest inbitna. Om man vill hålla sig på allas goda sida är det bäst att man minskar sina bilder och tar till sig jargongen för att tas på mer allvar. Personen som meddelandet var riktat till tog bort sitt inlägg och bad om ursäkt, allt för att passa in i mallen.

5.7 Thinspiration - En bild säger mer än tusen ord

Kommunikationen på Internet och på pro-ana forumen är främst textbaserad. Ett viktigt inlägg på pro-ana forumen är något som kallas thinspiration (det engelska ordet för smal och inspiration slåss ihop för att bilda detta specifika begrepp för pro-ana gemenskapen). Thinspiration är således motiverande inlägg för att sträva efter tunnhet (Uca 2004). Det finns både positiv och negativ thinspiration (även kallad reversed thinspiration), där den positiva består av eggande citat eller bilder på smala modeller. Den negativa thinspiration består av historier om hetsätning eller bilder på folk som lider av fetma samt bilder på fet mat.

Ett väldigt vanligt citat på pro-ana forumet, och i hela pro-ana rörelsen, som fungerar som thinspiration lyder:

Nothing tastes as good as skinny feels.

Det är supermodellen Kate Moss som står för citatet som på svenska kan översättas till: ”Inget smakar så gott som det känns att vara smal”. Medlemmar har tagit till sig citatet som får representera deras vilja att vara smal och fungera som motivation när det ser mörkt ut med viktnedgången.

Kommunikationen på Internet skiljer sig från tidigare versioner av textbaserad kommunikation genom att man nu kan bidra med bilder, videor eller ljudfilmer för att göra sitt budskap hört (Dahlgren 2002). Det är något som man tagit till sig på forumet och det publiceras många bilder på främst avmagrade modeller där man tydligt kan se revben, nyckelben, höftben etc. Bilderna förmedlar det gemensamma idealet som är eftersträvansvärt och medlemmarna förklarar sin uppskattning till bilderna:

Elin: Fan vilka triggande bilder!!!

tack tack! 😊

Det är inte bara bilder på supermodeller utan ”vanliga tjejer” finns också representerade. I en tråd på forumet publiceras före och efter-bilder och de uppskattas extra mycket eftersom de är vanliga människor precis som dem som hänger på forumet. Följande citat är ett exempel på en kommentar från den tråden:

Hanna: Jag älskar bilder på "vanliga tjejer" som lyckats, för kändisar brukar ju oftast fått hjälp eller tagit droger typ. Skitinspirerande bilder asså!

Det finns också en diskussionstråd där medlemmarna publicerar bilder på sig själva. Ofta för att få feedback på hur ”tjocka” de är eller för att visa upp sitt smalaste jag. Bilderna för på så sätt medlemmarnas talan och leder till en multimedial form av kommunikation (Dahlgren 2002). Man pratar ofta nedlåtande om sig själv och sin kropp, medan de andra medlemmarna berömmar ens fina nyckelben och uppmuntrar en till att fortsätta på samma bana:

Elisabeth: Uschuschusch. fattar inte hur jag vågar lägga in dem här.

Är äckligt fet just nu

Sofia: åh, älskar revbenen!

Åsa: Tack<3

Själv hatar jag dom [...]Eller, jag hatar fettets som är över dom

Bildens betydelse varierar beroende på vilken kontext den förekommer i. Hur man som mottagare läser bilden beror på vår personliga kontext (Eriksson 2009). Medlemmarna på pro-ana forumet ser thinspiration-bilderna som inspiration och representation för deras ideal och mål. En utomstående som ser samma bilder har förmodligen en annan förståelse och kan känna sig provocerad av bilderna istället för den ”peppande” effekten som de är menade att ha.

Sammanfattningsvis är pro-ana forumet en asynkron kommunikationskanal där samtalsämnen samlas på ett centraliserat sätt vilket gör det enkelt att navigera mellan diskussioner som man är intresserad av. Kommunikation via ett medium som ett diskussionsforum innebär att det går att nå ut till en stor mängd människor. Att hitta likasinnade kan vara svårt men på ett forum samlas man och kan lättare få kontakt med människor som delar samma intresse.

6. Avslutande diskussion

Genom att man når ut till en större grupp som delar samma erfarenheter och åsikter får man en känsla av grupptillhörighet. Trots detta söker många efter en annan sorts kontakt än den som går att få på forumet. Man utbyter istället mejladresser och telefonnummer för att få en personligare kontakt och på så vis undviker man att försvinna i massorna på forumet. Många söker sig till forumet för att få socialt och emotionellt stöd, men gemenskapen räcker inte till för att alla ska känna att de får sina behov tillgodosedda på själva forumet. För dem fungerar forumet istället som en anslagstavla där man efterlyser den mer personliga kontakten via en ”peppkompis”.

Det vanligaste samtalsämnet är kroppen. Man delar med sig av information och tips om vad som funkar för ens egen viktnedgång och hur man ska hantera kroppsliga upplevelser. Den smala och avmagrade kroppen lyfts fram som idealet

och målet i både text och bild. Nivån på samtalen är ofta provocerande då sättet de talar och kropparna de talar om inte är socialt accepterade.

Det är viktigt att veta att anorexia är ett farligt ämne. På pro-ana forumet diskuteras det på ett lättsamt sätt och ser tipsen som livsnödvändiga. Kommunikation på Internet kan ses som något virtuellt och överkligt, men det som kommuniceras på pro-ana forumet är tjejernas verklighet.

Internet har blivit ett fält som man måste ha kännedom om. Användningen ökar ständigt och sidorna som riktar sig till ungdomar är många. Forumen och communities har tagit över samtidigt som ungdomsgårdarna har lagt ner. På Internet är alla välkomna, ingen lämnas utanför. På sidorna kan de få en grupptillhörighet som saknas annars i sitt liv. Det kan mycket väl hända att någon som inte har en ätstörning ansluter sig till gemenskapen för att den där får ett socialt sammanhang och en acceptans som den inte fått någon annanstans. Liksom Bell (2007) vittnade om en man som fått det där extra självförtroendet till att amputera sina ben, kan en ung tjej få samma uppmuntran att strunta i att äta under en hel dag för något som sagts av några kompisar på forumet. Det finns en trygghet i att vara anonym på ett forum där det går att säga något utan att tänka på konsekvenserna för sig själv eller andra.

Det kan vara dags att omvärdera det sanna mötet där ansikte-mot-ansikte är det som värderas högt. Bell (2007) visar på att den textbaserade kommunikationen kan fylla en högre grad av tillgivenhet. Samtidigt som ens sociala bagage inte begränsar en går det att känna sig fri att faktiskt vara sig själv och kommunikationen blir mer avslappnad. På pro-ana forumet blir det påtagligt att många har hittat sin gemenskap eller innanförgrupp där de känner sig trygga. De använder sig av en egen jargong och tillrättavisar dem som inte uppför sig på rätt sätt. I gemenskapen hittar de fasta relationer och likasinnade som delar deras beteende och tankesätt liksom det som kännetecknar Tönnies Gemeinschaft. På något sätt blir Internet det enkla sättet att hitta sig en plats där man hör hemma. Från sitt egna vardagsrum kan man nå ut till tusentals som är precis som en själv, så varför ge sig ut i verkligheten när man bara riskerar att bli nekad tillträde i sociala sammanhang? Den andra av Tönnies gemenskaper, Gesellschaft, kan tänkas vara närvarande likaså då anledningen till varför man vänder sig till forumet kan variera från person till per-

son. Vissa känner förmodligen inga starka band till de andra medlemmarna utan ser dem som mer tillfälliga och instrumentella på så sätt att relationerna enbart fyller ett syfte av informationsöverföring och vetskapen om att det finns andra som är som en själv.

Det går att se att de positiva sidorna hos en gemenskap finns representerade på pro-ana forumet. Men är en gemenskap alltid bra? På forumet visas ett orealistiskt smalt ideal upp samt att det ges tips som påverkar som provocerar fram ett vidmakthållande av denna farliga livsstil. Som Bardone-Cone (2007) menade på så leder enbart en enda visning av en pro-ana sida till lägre självkänsla, negativa affekter som depression och negativa tankar kring sin vikt. Om det är effekten av endast en visning, vad kan då effekten bli av de upprepade visningarna det innebär om man är medlem och söker sig till sidan på daglig basis för att ”umgås” med sina likasinnade vänner? Bara genom att finnas som gemenskap motarbetar pro-ana det arbetet som finns för att behandla anorexia. Det blir inte lika önskvärt att söka vård när man träffar andra som kan hjälpa en att hålla vikten nere och som visar på att det är ett accepterat beteende. Man slipper vara själv och utlämnad som det lätt kan kännas när man är i en behandling, utan här kan man köra på dieter tillsammans och dela med sig av sina ”framgångar” som fungerar som motivation. Det är också viktigt att notera att pro-ana bara är en del av sådana destruktiva gemenskaper som finns på Internet.

Hur kan man då tänkas bemöta sådana här destruktiva gemenskaper? Som det ser ut nu stänger visa domäner ner sidor som innehåller pro-ana material eftersom det anses skadligt. Andra sociala medier som nätverkssidan Facebook tillåter inte att det skapas sympatigrupper för pro-ana. Men räcker det? Att bara tysta ner gemenskapen leder ingen vart. Det leder bara till att man söker sig till en ny plats, en ny domän, ett nytt forum.

7. Källförteckning

Antoniussen. E-M (2000) "Narkomaners uttryck – en studie om jargongens plats i behandlingsarbet." i Johansson. E, Laanemets. L och Svensson. K (red) *Narkotikamissbruk. Debatt, behandling och begrepp*. Lund: Studentlitteratur

Aspers. P (2007) *Etnografiska metoder*. Malmö: Liber

Bardone-Cone. A.M (2007) "What Does Viewing a Pro-Anorexia Website Do? An Experimental Examination of Website Exposure and Moderating Effects" *International Journal of Eating Disorders*, 40, 6, s. 537-548

Bell. V (2007) "Online information, extreme communities and internet therapy: Is the internet good for our mental health?" *Journal of Mental Health*, 16, 4, s. 445-457

Björck. C (2006) *Self-Image and Eating Disorders*. Stockholm: Karolinska Institutet

Blanchard. A & Horan. T (2000) "Virtual Communities and Social Capital". [elektronisk] Tillgänglig 2010-06-21 från <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.120.8262>

Burnett. G (2000) "Information exchange in virtual communities: a typology" *Information Research* Vol. 5 Nr. 4 [elektronisk] Tillgänglig 2010-06-21 från <http://informationr.net/ir/5-4/paper82.html>

Croon. A & Ågren. P-O (1998) "Fyra former av virtuella gemenskaper". *Human IT: Tidskrift för studier av IT ur ett humanvetenskapligt perspektiv*. [elektronisk] Tillgänglig: 2010-06-21 från <http://etjanst.hb.se/bhs/ith/2-98/acpoaa.htm>

Dahlgren. P (2002) "Internetåldern" *Internet, medier och kommunikation* i Dahlgren. P (red.) Lund: Studentlitteratur

Daneback. K & Månsson. S-A (2008) "Internetforskning" I Anna Meeuwisse, Hans Swärd, Rosmari Eliasson-Lappalainen & Katarina Jacobson (red.) *Forskningsmetodik för socialvetare*. Stockholm: Natur och Kultur

Eriksson. B & Carlsson. G (2005) *Åtstörningar*. Lund: Studentlitteratur

Eriksson. Y (2009) *Bildens tysta budskap. Interaktion mellan bild och text*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag

Fiske. J (2007) *Kommunikationsteorier. En introduktion*. Stockholm: Wahlström & Widstrand

Giddens. A (2007) *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur

Hård af Segerstad. P (2002) *Kommunikation och information – en bok om människans förmåga att tänka, tala och förstå*. Uppsala: Uppsala Publishing House

Jansson. A (2009) *Kommunikation*. Malmö: Liber

Lövheim. M (2002) "Nätet – en plats för nya former av gemenskap?" *Internet, medier och kommunikation* i Dahlgren. P (red.) Lund: Studentlitteratur

Malson. H (1998) *The Thin Woman. Feminism, post-structuralism and the social psychology of anorexia nervosa*. London: Routledge

May. T (2009) *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur

Nilsson. B & Waldemarsson. A-K (2007) *Kommunikation. Samspel mellan människor*. Lund: Studentlitteratur

Norris. M et al (2006) "Ana and the Internet: A Review of Pro-Anorexia Websites". *International Journal of Eating Disorders*. 39:6 s. 443-447

Riley. S et al (2009) "Doing weight: Pro-Ana and Recovery Identities in Cyber-space". *Journal of Community & Applied Social Psychology*. Vol. 19 s. 348-359

Sandén. J (2002) ”Kön, kod och kropp i textbaserade virtuella världar” *Internet, medier och kommunikation* i Dahlgren. P (red.) Lund: Studentlitteratur

Svenningsson. M (2002) ”Samtal och samtalsstilar på Internet” *Internet, medier och kommunikation* i Dahlgren. P (red.) Lund: Studentlitteratur

Sveningsson. M et al (2003) *Att fånga nätet. Kvalitativa metoder för internetforskning*. Lund: Studentlitteratur

Södergård. P (2007) *Virtuell gemenskap. Ett informationsvetenskapligt perspektiv på ungdomars cyberkultur*. Åbo: Åbo Akademis Förlag

Uca, Eda R. (2004) *Ana's Girls. The Essential Guide to the Underground Eating Disorder Community Online*. Bloomington: AuthorHouse